

Vrchního soudu v Praze ze dne 05.05.1993, sp. zn. 2 To 4/93, ECLI:CZ:VSPH:1993:2.TO.4.1993.1

Číslo: 43/1993

Právní věta: Jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání potřebného k dokonání trestného činu a odstranil nebezpečí, které vzniklo z podniknutého pokusu, trestnost pokusu zanikla bez ohledu na to, že ve stejné době v důsledku pachatelova nedbalostního jednání vznikl ten následek, který chtěl původně způsobit podniknutým pokusem.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 05.05.1993

Spisová značka: 2 To 4/93

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí:

Hesla: Pokus trestného činu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 5 písm. a

§ 179 odst. 1

§ 179 odst. 2 písm. c

§ 180 odst. 1

§ 180 odst. 2 písm. c

§ 8 odst. 1

§ 8 odst. 3 písm. a)

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 43

Jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání potřebného k dokonání trestného činu a odstranil nebezpečí, které vzniklo z podniknutého pokusu, trestnost pokusu zanikla bez ohledu na to, že ve stejné době v důsledku pachatelova nedbalostního jednání vznikl ten následek, který chtěl původně způsobit podniknutým pokusem.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze z 5. 5. 1993 sp. zn. [2 To 4/93](#))

Vrchní soud v Praze zamítl stížnost prokurátora proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích z 11. 3. 1993 sp. zn. 1 T 11/92.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích bylo podle § 223 odst. 1 tr. ř., § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. a čl. I odst. 1 rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii z 3. února 1993 zastaveno trestní stíhání obžalovaného P. V. pro skutek, spočívající v tom, že dne 6. 7. 1991 okolo 22.30 hod. v Proseči u Pošné, okr. Pelhřimov, úmyslně zapálil seno uložené v okrajové baště budovy domova důchodců, vzniklý požár se rozšířil na půdní prostor a střechu celé budovy a byla tak způsobena škoda ve výši 5 091 574,30 Kč, bezprostředně byl ohrožen celý objekt domova důchodců s vnitřním zařízením v hodnotě 3 680 532,10 Kč a dále byl ohrožen život zde umístěných nejméně třiceti osob, které v důsledku požáru musely být evakuovány do jiných podobných ústavů.

Obžalobou byl uvedený skutek právně posuzován jako trestný čin obecného ohrožení podle § 179 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák.

Krajský soud v Českých Budějovicích po velmi podrobném dokazování shledal, že skutkový stav zjištěný v přípravném řízení byl v hlavním líčení v podstatě potvrzen, otevřenou zůstala toliko otázka zavinění obžalovaného při posuzovaném jednání. Po pečlivém prověření obhajoby obžalovaného pak soud dospěl k závěru, že skutkový stav se odehrával tak, že ten ve žhářském úmyslu se odebral k okrajové baště domova, po žebříku vylezl k uskladněnému senu a učinil nejméně jeden pokus toto seno zapálit benzínovým zapalovačem. Poté si uvědomil následky, které by mohlo mít zapálení sena pro budovu celého domova a osoby v ní umístěné, a od svého záměru seno zapálit upustil. V té době však vznikl na místě požár od oharku cigarety, který obžalovanému v době jeho přítomnosti v baště odpadl do sena. Šlo prakticky o náhodnou souhru okolností, na vůli obžalovaného nezávislých, která nebyla kryta úmyslným zaviněním obžalovaného. Lze mít za nevyvráceno i to, že obžalovaný při vědomí následku, který by na objektu mohl vzniknout, se snažil vzniku požáru zabránit dupáním po místech, kam oharek zapadl. Toto jeho jednání však s ohledem na další průběh událostí zjevně nepostačovalo, povinností obžalovaného bylo žhavý oharek nalézt, případně vyčkat na místě, zda nedojde ke žhnutí sena, polít inkriminované místo vodou apod.

S ohledem na prokázaný skutečný stav věci pak Krajský soud učinil i právní závěr, že původní záměr obžalovaného v úmyslu nepřímém směřoval k tomu, aby vydal celý komplex budov v nebezpečí škody velkého rozsahu. Tím naplnil skutkovou podstatu zažalovaného trestného činu (v jeho úmyslné podobě) ve vývojovém stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Protože však při uvědomění si následků svého činu obžalovaný v jeho páchání ustal, od dalšího jednání dobrovolně upustil a tím odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem, byly splněny podmínky ustanovení § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák. a takovéto dobrovolné upuštění od dokonání trestného činu vedlo k zániku trestnosti předmětného pokusu.

Způsobení požáru z odpadlého oharku cigarety pak při nedostatku aktivního jednání obžalovaného při odstraňování nebezpečí vzniku následku a současném vědomí obžalovaného o jeho možnostech vzniku bylo právně posuzováno jako naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu obecného ohrožení podle § 180 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. vědomou nedbalostí (§ 5 písm. a) tr. zák.) obžalovaného.

S ohledem na ustanovení článku I odst. 1 rozhodnutí prezidenta České republiky o amnestii z 3. února 1993 pak bylo trestní stíhání obžalovaného P. V. podle § 223 odst. 1 tr. ř. s přihlédnutím k § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. zastaveno.

Proti tomuto usnesení podal v zákonné třídenní lhůtě krajský prokurátor v Českých Budějovicích stížnost. Uvedl, že nebyly splněny všechny podmínky pro použití ustanovení § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák. o dobrovolném upuštění od pokusu trestného činu, neboť zákon v konkrétním případě vyžaduje nejen samotné upuštění od dalšího jednání potřebného k dokonání trestného činu, nýbrž i odstranění

nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému zákonem z podniknutého pokusu. Tato druhá podmínka však splněna nebyla, neboť zákon vyžaduje vynaložení určité aktivní činnosti směřující k odvrácení nebezpečí, které z jednání obžalovaného vzniklo, zejména pak v případě tzv. „ukončeného pokusu“, o nějž dle závěru stížnosti v konkrétním případě šlo. Za této situace pak činnost obžalovaného, kterou se snažil odpadlý oharek udupat, se jevila jako značně nedostatečná. V odůvodnění napadeného usnesení je tedy rozpor v tom, že Krajský soud na jedné straně uvedl, že obžalovaný neučinil vše k zabránění požáru, na druhé straně však považoval za splněnou podmínku náležitého odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu. V takovém případě však nebylo možno uvažovat o zániku trestnosti pokusu, naopak bylo nutno logicky dospět k závěru o naplnění skutkové podstaty pokusu trestného činu obecného ohrožení podle § 8 odst. 1, § 179 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák.

Dále pak krajský prokurátor v podané stížnosti napadl způsob výpočtu hrozící a způsobené škody, zejména zahrnutí hodnoty vnitřního vybavení objektu, které bylo zničeno přímým působením požáru (24 118 Kč) a hodnotu věcí poškozených v důsledku nutnosti provedení hasebního zásahu (12 430 Kč) do celkové částky (416 760 Kč) představující souhrnnou hodnotu veškerého vnitřního vybavení objektu v době požáru, jakož i zahrnutí do výše způsobené škody částky 24 118 Kč, která již byla zahrnuta do škody hrozící a nezahrnutí 12 430 Kč do této škody.

Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost všech důvodů napadeného rozhodnutí, jakož i řízení předcházející, a shledal, že stížnost krajského prokurátora není důvodná a ani nad její rámec se neobjevily žádné skutečnosti nebo nedostatky, které by závěry Krajského soudu jakýmkoliv způsobem zpochybnily.

Předně nutno souhlasit s postupem Krajského soudu, který oproti přípravnému řízení důrazněji jednal při zjišťování skutečného stavu věci, a velmi podrobným způsobem se snažil celou záležitost objasnit zejména v otázce subjektivní stránky trestné činnosti obžalovaného z hlediska jeho uplatněné obhajoby. Dospěl-li pak soud po takto provedeném dokazování k závěru, že žádný z provedených důkazů obhajobu obžalovaného nevyvrací, nelze proti takovému hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. ničeho namítat.

V tomto ohledu byl tedy postup Krajského soudu shledán správným a zákonným. Na základě něj se pak bylo možno ztotožnit i s právními závěry soudu, podle kterých provedená skutková zjištění bylo možno právně posoudit jen jako naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu obecného ohrožení podle § 179 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. S ohledem na splnění zákonných znaků ustanovení § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák. pak byl správný závěr o zániku trestnosti uvedeného jednání.

Krajský prokurátor v podané stížnosti při argumentaci neodůvodněně smísl existenci podmínek uvedených v ustanovení § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák. s podmínkami trestní odpovědnosti obžalovaného za nedbalostní jednání ve vztahu ke vzniku následku. Je faktem, že zákon v citovaném ustanovení pro zánik trestnosti úmyslného jednání ve formě pokusu trestného činu vyžaduje, aby pachatel nejen upustil od dalšího jednání potřebného k dokonání trestného činu, nýbrž aby též odstranil nebezpečí, které vzniklo v zájmu chráněnému tímto zákonem z podniknutého pokusu. Obžalovaný by tedy byl povinen poté, co svým jednáním takovéto nebezpečí úmyslně způsobil, odstranit následky tohoto svého jednání. Tato jeho povinnost se však z hlediska ustanovení § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák. vztahovala toliko k nebezpečí způsobenému pokusem úmyslného jednání. Pokud tedy bylo prokázáno, že se obžalovaný nejméně v jednom případě pokusil škrtnutím zapalovače podpálit seno v objektu, po neúspěchu takovéhoto jednání od dalších pokusů upustil a nebylo prokázáno, že by bylo zapotřebí vyvinout jakékoliv úsilí k odstranění hrozícího následku (který v souvislosti s úmyslným jednáním obžalovaného nebyl prokázán), byly podmínky pro zánik trestnosti pokusu úmyslného trestného činu splněny. Uvedené závěry však obžalovaného nezbavovaly povinnosti zabránit

následkům vzniklým jeho nedbalostním jednáním. Proto lze mít za správný i závěr Krajského soudu o možnosti naplnění skutkové podstaty nedbalostního trestného činu obecného ohrožení podle § 180 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. s následným zastavením trestního stíhání podle § 223 odst. 1 tr. ř. za použití § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř.

Věcně nesprávnými byly i námitky krajského prokurátora proti výpočtu hrozících i vzniklých škod. Krajský soud se řídil znaleckým posudkem z oboru odhadu cen, který jednotlivé kategorie hrozících či již vzniklých škod náležitě specifikoval. Z něj přesvědčivě vyplynulo, že skutečná hodnota vnitřního zařízení v době požáru činila 416 760 Kč. Jednalo se o kategorii zařízení, která nebyla požárem poškozena ani zničena. Nad rámec této částky bylo zničeno požárem zařízení v hodnotě 24 118 Kč a škoda vzniklá na zařízení při evakuaci z ohrožených míst činila 12 430 Kč. Krajský soud proto nepochybil, pokud uvedené částky zahrnul do celkové hodnoty ohroženého majetku. Nepochybil ani, pokud tyto položky zahrnul do výpočtu škody skutečně jednáním obžalovaného vzniklé.

Za této situace nebyla stížnost krajského prokurátora shledána důvodnou a Vrchní soud ji proto podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.